

Fördjupad information

Det centrala innehållet i Svenska 1 sammanfattas i nio punkter i den nya ämnesplanen. Här följer en genomgång av hur *Svenska impulser 1* överensstämmer med dessa punkter. De nio punkterna redovisas i samma ordning som i ämnesplanen, och i anslutning till varje punkt följer beskrivningar av innehållet i *Svenska impulser 1*.

Punkt 1

- **Muntlig framställning med fokus på mottagaranpassning. Faktorer som gör en muntlig presentation intressant och övertygande. Användning av presentationstekniska hjälpmedel som stöd för muntlig framställning. Olika sätt att lyssna och ge respons som är anpassad till kommunikationssituationen.**

Svenska impulser 1 innehåller ett större block som heter "Ordet är ditt". Det rymmer tre kapitel som sätter fokus på **muntlig framställning**.

I "Lek dig till säkerhet" (s. 82–91) får eleverna hjälp att komma igång. Kapitlet framhåller klassrummet som en social miljö där alla måste få ta del av det gemensamma talutrymmet på lika villkor. Eleverna får fundera över hur det trygga klassrummet skapas, lära känna sina egna röster och genom lekfulla övningar börja hålla **muntliga anföranden**.

Kapitlet "Tala inför andra" (s. 92–101) beskriver den retoriska arbetsprocessen. Med konkreta exempel stakar kapitlet ut vägen från planering till framförande av ett tal. Kapitlet ger tips på vad som gör en presentation **intressant och övertygande**, hur olika **hjälpmedel** kan användas och vad det innebär att **lyssna aktivt**.

"Argumentera" (s. 102–113) är ett kapitel som tränar eleverna i argumentationsteknik. Kapitlet tar sin utgångspunkt i ett utdrag ur ett debattforum och leder eleverna mot mer strukturerade argumentationer.

Punkt 2

- **Skriftlig framställning av texter för kommunikation, lärande och reflektion. Språkriktighet, dvs. vilka språkliga egenskaper och textegenskaper i övrigt som en text bör ha för att fungera väl i sitt sammanhang.**

Svenska impulser 1 tar ett rejält grepp om skrivandet. Eleverna får **skriva texter i olika sammanhang, med olika syften, för olika ändamål och i olika genrer**. I kapitlet "Dina studier" (s. 56–69) får de tips på hur skrivandet blir en självklar och viktig del i deras **lärande**, men också hur skrivandet på ett naturligt sätt kan hjälpa dem att **reflektera** över sitt lärande. I kapitel som "Du som läsare" (s. 10–23) och "Novellen" (s. 24–37) får de tips på hur de kan **skriva läsloggar och novellanalyser** som gör att de får ut mer av läsningen.

Blocket "I skivrarverkstan" innehåller sex olika praktiska skrivkapitel. Här får eleverna kunskaper om hur **skrivprocessen** kan vara ett stöd för dem i allt skrivande, samt lära sig vad som **kännetecknar ett antal centrala texttyper**, både språkligt och innehållsmässigt.

Som stöd i skrivarbetet finns kapitlet "Vanliga fel i svenskan – och hur man undviker dem" (s. 246–261) som är ett användbart kapitel om språkriktighet med många övningar och exempel. Sist i *Svenska impulser 1* finns en *grammatiköversikt* (s. 262–275).

Punkt 3

- Argumentationsteknik och skriftlig framställning av argumenterande text.

I kapitlet "Argumentera" (s. 102–113) får eleverna träna sig i *argumentationsteknik*. Med en enklare argumenterande artikel som mall, får eleverna lära sig vad en tes är, vilka olika typer av argument det finns och hur man planerar sin argumentation. Det ger eleverna stöd för *skriftlig framställning av egna argumenterande texter* i uppgifter som avslutar kapitlet.

Punkt 4

- Grunderna i den retoriska arbetsprocessen.

I de kapitel som ingår i blocket "Ordet är ditt" får eleverna bekanta sig med *den retoriska arbetsprocessen*. Här beskrivs de viktiga stegen i förberedelserna och planeringen av en muntlig presentation. Med utgångspunkt i retoriken får även eleverna tips på hur de kan fördjupa sin argumentation genom att använda olika slags argument. (s. 92–101 + s. 104)

Punkt 5

- Bearbetning, sammanfattning och kritisk granskning av sakprosatext. Citat- och referatteknik. Grundläggande källkritik.

I *Svenska impulser 1* får eleverna möta både skönlitteratur och sakprosa. Ett flertal sakprosatexter – insändare (s. 105), artikel (s. 154), recension (s. 156–157) och reportage (s. 162–167) – går igenom och mynnar ut i uppgifter där eleverna får *bearbeta, sammanfatta och granska* texterna. I kapitlet "Referat och recension" (s. 150–159) får eleverna öva sig i *citat- och referatteknik*, medan kapitlet "Att hitta och bedöma källor" (s. 70–79) ger grundläggande kunskaper i informationssökning och *källkritik*.

I kapitlet "Att se och uppleva bild" (s. 190–211) får även eleverna utveckla sin förmåga att kritiskt granska de bilder som finns överallt omkring dem: i tidningar, på tv, i datorn och mobiltelefonen. I ett *källkritiskt förhållningssätt* är en medvetenhet om hur bilder fungerar och påverkar oss ett viktigt och självklart inslag.

Punkt 6

- Skönlitteratur från olika tider och kulturer.

Det första blocket i *Svenska impulser 1* heter "Mot läsfåtöljen". Det byggs upp av tre kapitel: "Du som läsare" (s. 10–23), "Novellen" (s. 24–37) och "Poesi" (s. 38–53). I dessa kapitel får eleverna fundera över *skönlitteratur är*, reflektera över *sig själva som läsare* och läsa om *litteraturens olika genrer*. De får läsa, diskutera och arbeta med två noveller från olika tider samt möta ett stort antal nutida diktare.

Genom hela *Svenska impulser 1* finns *skönlitteraturen med som en självklar källa till upplevelser, insikter och kunskaper* och de skönlitterära utdragen kan dyka upp på de mest

oväntade ställen. I *Svenska impulser 1* får eleverna läsa texter av författare som Tomas Tranströmer, Mikael Niemi, Stephen King, Joyce Carol Oates, Kristina Lugn, Timbuktu, Karin Boye, Orhan Pamuk och John Ajvide Lindqvist.

Ett naturligt komplement till *Svenska impulser 1* är den tematiska antologin *Upplev litteraturen 1*. Här får eleverna möta *skönlitteratur från olika tider och kulturer*. I bokens sex olika teman – med rubriker som ”Passa in och sticka ut”, ”Solidaritet” och ”Barndom” – möter samtidslitteraturen klassikerna. Här finns även intressanta utomeuropeiska författarskap representerade.

Punkt 7

- Centrala motiv, berättarteknik och vanliga stildrag i fiktivt berättande, till exempel i skönlitteratur och teater samt i film och andra medier.

I *Svenska impulser 1* får eleverna gott om tillfällen att läsa, samtala och arbeta med skönlitteratur. I kapitel som ”Beskriva” (s. 123–131) och ”Berätta” (s. 132–149) får eleverna fördjupa sig i *berättarteknik och lära sig vanliga stildrag* i skönlitteraturen, till exempel hur man gör läsaren mer aktiv, bygger upp en berättelse och skriver dialog.

I blocket ”Bildens värld” behandlas bilder – stillbilder och rörliga bilder. Här får eleverna utveckla sin kritiska blick för de bilder som de ständigt möter i sin vardag. I kapitlet ”Film” (s. 212–227) får eleverna fördjupa sina kunskaper i *hur filmer byggs upp och hur berättarkomponenter kan påverka deras upplevelse av film*.

Punkt 8

- Grundläggande språkliga begrepp som behövs för att på ett metodiskt och strukturerat sätt tala om och analysera språk och språklig variation samt diskutera språkriktighetsfrågor.

Svenska impulser 1 innehåller ett block med rubriken ”Koll på språket”. Här finns två kapitel: ”Svenskan – ett språk eller flera?” (s. 230–245) och ”Vanliga fel i svenskan – och hur man undviker dem” (s. 246–261). Det första kapitlet handlar om språk i bruk och visar på den *rika språkliga variation* som finns i svenskan. Det andra kapitlet handlar om *språkriktighet*. Med övningar och textutdrag får eleverna här exempel på vanliga fel i svenskan och möjlighet att resonera kring varför dessa bör undvikas.

Punkt 9

- Dialekter och språklig variation i talat och skrivet språk som hänger samman med till exempel ålder, kön och social bakgrund. Skillnader mellan formellt och informellt språkbruk samt attityder till olika former av språklig variation.

Kapitlet ”Svenskan – ett språk eller flera?” (s. 230–245) inleds med en värderingsövning där eleverna får undersöka sina *attityder till språk*. Det blir utgångspunkten för resten av kapitlet som uppmärksammar eleverna på hur *språk och identitet* hänger ihop och hur språk kan stärka banden inom en grupp. Med lekfulla övningar och spännande textutdrag som grund får eleverna läsa om och arbeta med *slang, språkliga förändringar och dialekter*.

